

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
29. SEPT.
1989

Letnik XLIV.
Štev. 72 (2495)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
3000 din.
P. b. b.

Z „Zdravljico“ pozdravili ustavo

Delegati vseh treh zborov skupščine Socialistične republike Slovenije so na skupni seji v sredo sprejeli dopolnila k ustavi SR Slovenije in s tem zgodovinskim dejanjem storili velik korak k uveljavitvi lastne suverenosti in demokracije. Spreje-

tje nove ustave je potekalo pod hudimi političnimi pritiski nekaterih državnih in partijskih organov iz jugovzhodnega dela države. Predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser je k sprejetju nove slovenske ustave dejal, da ima vsak narod pravico, da sam odloča o svoji usodi ter da je normalno, da se ustave tudi prilagodijo razvoju časa. Delegati skupščine in navzoči gosti so novo slovensko ustavo sprejeli s Prešernovo Zdravljico, novo uradno slovensko himno. Na sliki slovenski parlament med govorom Potrča, v ospredju predsednik Predsedstva Jugoslavije dr. Janez Drnovšek, predsednik predstva Slovenije Janez Stanovnik ter predsednik SZDL Slovenije Jože Smole.

Konferenca o manjšinah v prostoru Alpe-Jadran jeseni 1990?

Komisija za kulturo Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki je v sredo zasedala v Cankarjevem domu v Ljubljani, je pod predsedstvom ministra za kulturo Slovenije Vladimirja Kavčiča obravnavala tudi predlog Benečije, po katerem naj bi delovna skupnost priredila konferenco o manjšinah v tem prostoru.

Benečija je postala iniciativna, ker je predsednik Delovne skupnosti narodnostnih skupnosti sosednjih dežel dr. Franci Zwitter st. predsedniku IS Slovenije Sinigoju ter predsedniku Benečije predlagal tako konferenco.

Projektna skupina za manjšine se je domenila, da bo vodja Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič izdelal tozadevni predlog za konferenco o manjšinah.

Direktor koroške deželne uprave dr. Ralf Unkart pa je na zasedanju komisije napovedal, da bo poročilo o položaju narodnostnih manjšin v prostoru Alpe-Jadran še letos na razpolago v nemškem in slovenskem jeziku.

Manjšinsko vprašanje pred komisijo Evropskega sveta

Univ. docent dr. Vladimir Wakounig, znanstvenik celovške univerze, je včeraj popoldne z obširnimi referatom seznanil zastopnike ne-državnih organizacij pri Evropskem svetu v Strasbourgu o položaju vseh manjšin, ki živijo v Avstriji. Pri tem je posvetil največ pozornosti trenutni situaciji koroških Slovencev in najnovejšemu razvoju na Koroškem.

Dr. Wakounig je najprej poročal o delu mednarodne delovne skupine Rektorske

konference, ki se je ukvarjala z ogroženostjo avstrijskih narodnostnih skupnosti – Slovencev, Hrvatov, Madžarov in Čehov – in pri tem poudaril, da je stanje, kar se tiče prihodnosti avstrijskih narodnostnih skupnosti, 5 minut pred 12.

Glede sedanje prakse ločevalnega modela na dvojezičnih šolah na južnem Koroškem je dr. Wakounig poudaril, da avstrijski znanstveniki odločno protestirajo proti takšnim ločevalnim težnjam,

ker jih s pedagoškega, sociopsihološkega in etnopolitičnega stališča nikakor ni mogoče opravičiti.

Prav v času, ko gradimo skupno Evropo, bi moralo biti samoumevno, da bi razvijali prav kulturo sožitja, večjezičnost in večkulturnost. Če bi Avstrija dediščino etnične raznolikosti jemala resno, bi morala sama od sebe razviti vzgojni sistem, s katerim bi ljudi že od vsega začetka vzgajali v več jezikih in kulturah. Potemtakem bi moralo

biti samoumevno, da v Avstriji ne bi bilo prostora za nacionalistične modele, ki so, kot je dokazano, povzročili svetovne katastrofe, je poudaril referent.

Dr. Wakounig je zborovalce, ki se v prvi vrsti posvečajo problemom človekovih pravic, obvestil tudi o tem, da so se narodnostne skupnosti v Avstriji številčno zelo zmanjšale. Poudaril je, da pri tem ne gre za naravno asimilacijo, temveč da to zredčenje urav-

(dalje na 2. strani)

PREBERITE

2 ORF s 1. januarjem podaljšuje radijske in tv-oddaje v slovenščini

3 Heute im Slovenski vestnik

3 Slovenija sama odloča o svoji usodi

4 Kvalitetna gledališka predstava na MKF

5 Od 6. do 8. oktobra s Slovenskim vestnikom na Brione!

6 Obirsko: Razprava o mladinski književnosti

„Buge waz primi – ena lepa igra“

Priprave na posebni gledališki dogodek, v katerem bo šlo za prikaz ene lepe igre z besedami, brez besed, z glasbo in plesom, o pretekli sedanjosti, o sedanji preteklosti, so v polnem teku. Premiera bo 9. oktobra 1989 v hali 7 bivše KESTAG v Borovljah. Tam potekajo tudi vaje pod vodstvom Petra Militarova. Priprave zahtevajo mnogo truda. Videli bomo sodobno gledališko delo, ki govori o našem trenutku v preteklosti in sedanjosti.

AGORA načrtuje radijsko postajo za južno Koroško

„Avtonomno gibanje svobodnega radia“ (AGORA) je preteklo sredo vložila pri poštni direkciji predlog za dovoljenje za medkulturni lokalni radio na južnem Koroškem. Hkrati se je v Strasbourgu pritožilo proti Republiki Avstriji, češ da s svojim državnim radijskim monopolom krši § 10 Konvencije o človekovih pravicah.

Na tiskovni konferenci, ki jo je ob tem v Strasbourgu organiziral F.E.R.L. (Evropska zveza svobodnih radij), so njeni predstavniki kritizirali sporazum med državnim avstrijskim radiom in Zvezo avstrijskih časopisnih založnikov glede zrahljanja radijskega monopola.

„Kar prodajajo za liberalizacijo, v resnici krepiti tendenco v smeri monopolizacije mnemije“, je bilo rečeno v Strasbourgu. Poleg tega bi prevlada bulvarskega časopisja nad privatnimi oddajniki prispevala k upadanju kakovosti oddaj.

„Avtonomno gibanje svobodnega radia“ (AGORA) ima namen vzpostaviti lokalno radijsko postajo za oddajanje dvo- oz. večjezičnega in nekomercialnega radijskega programa za južno Koroško. Kajti ORF s svojimi dnevnimi radijskimi in tedenskimi televizijskimi oddajami v slovenskem jeziku ne predstavlja protiuteži tiskanim medijem, ki slovenščine sploh ne upoštevajo.

KOMENTAR

dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

SKRAJNI ČAS

Sindikati zaposlenih v kovinski industriji je zahteval povišanje plač za 7,5 odstotka. V zadnjih skoraj desetih letih je to največja zahteva pri pogajanjih za kolektivne pogodbe.

Gotovo nobenega ne začudi, da se zdi zastopnikom podjetij ta zahteva, ki ima preko kovinske industrije signalni pomen za vse druge stroke, pretirana. Pravijo, da bi takšno povišanje plač ogrozilo trenutno ugodni gospodarstven razvoj.

Vsi vemo, da argumentirajo isti zastopniki industrije v letih s slabšo konjunkturo proti povišanju plač s tem, češ da neugodni gospodarstveni položaj tega ne dopušča. Lahko torej rečemo, da je to pač pogajalska taktika in si oglejmo dejansko utemeljitev ali pretiranost zahteve po znatnem povišanju kolektivnih plač.

Samo v lanskem letu se je produktivnost vseh zaposlenih v celotnem avstrijskem gospodarstvu povišala za 4 odstotke, v industriji pa celo za 8 odstotkov. Tudi v prejšnjih letih so bili pritrastki znatni. Plače pa so se v primerjavi z lani povišale samo za 2,8 odstotka. Nacionalni dohodek je pokazal naraščanje deleža dobičkov podjetnikov v primerjavi z mezdami in plačami delavcev in nameščencev. Podjetja imajo tako rekoč denarja kot toče. To se odraža tudi pri bankah in na dunajski borzi, ki že vse leto hiti od rekorda do rekorda. Banke pa tožijo nad majhnim prirastkom pri posojilih, saj lahko podjetja zaradi visokih dobičkov financirajo investicije kar iz likvidnih sredstev.

Torej je skrajni čas, da se znatno izboljša tudi "likvidnost" pri delavcu in nastavljenju. To pa ne samo zaradi pravičnosti, temveč to pove tudi gospodarska logika. Končno mora tudi nekdo kupiti tisto, kar je – s povišano produktivnostjo – dodatno pridelal.

Manjšinsko vprašanje pred komisijo Evropskega sveta

(nadaljevanje s 1. strani)

navajo in pospešujejo določeni sociostrukturni ukrepi. Wakounig meni, da je ključ za preživetje edinole radikalna sprememba narodnostne politike države oz. dežele.

Pri tem je opozoril na predloge, ki jih je izdelala in priporočila avstrijska Rektorska konferenca. To so npr.: razvoj narodnostne skupnosti v sklopu regionalnega razvoja, ponovna uvedba skupne dvo-

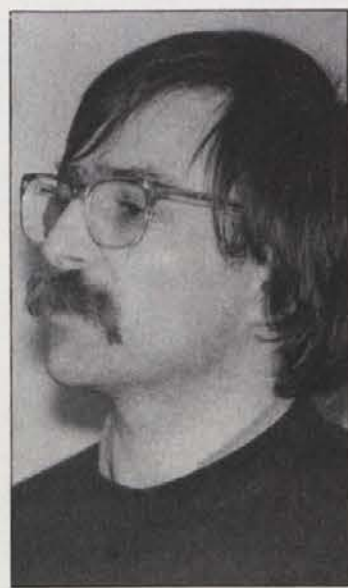
jezične šole, dvojezičnost v vsem javnem življenju, pravica do najširših informacij v jezikih narodnostnih skupin, zaščita manjšin v pristojnih deželnih ustavah.

Nadalje je dr. Wakounig dejal, da avstrijska Rektorska konferenca svojega dela še ni zaključila in da se zavzema za uresničevanje posameznih priporočil. Nato je poročal tudi o reakcijah, ki jih je sprožilo zaključno poročilo Rektorske konference pri koroških deželnih politikih, nemško-nacionalnih organizacijah in v določenih medijih.

„Višek pritiska na celovško univerzo je grožnja, da bi postal vprašljiv razvoj univerze, če bi se nekateri znanstve-

niki še nadalje zavzemali za manjšino, ter da je tajna policija delno spremljala predavanja nekaterih kolegov,“ je dejal znanstvenik.

Ob koncu je dr. Wakounig zaprosil zborovalce, naj razvoju na Koroškem pozorno sledijo, kajti tu znanosti preti – posebno v današnjem času – omejevanje njene svobode. Bati se je, da bi se ločevanje v šoli razširilo tudi na druga življenjska področja. „V tem smislu vas pozivam, da bi po svojih močeh vplivali na avstrijsko vlado, nedržavne organizacije pa naprošam, da bi se z zaskrbljujočim razvojem še intenzivneje ukvarjale“, je zaključil dr. Wakounig.

Dr. Mirko Wakounig je včeraj seznanil zastopnike nedržavnih organizacij pri Evropskem svetu v Strasbourgu s položajem avstrijskih etničnih manjšin s posebnim poudarkom na najnovejši razvoju na Koroškem.

Kako prilagoditi izobraževanje za Evropsko skupnost

„Jasno je treba zavreči takšne načrte za modernizacijo izobraževanja, ki imajo na poti v evropsko gospodarsko in tehnološko poenotenje tuje kulture za ovire, ki jih je treba le odstraniti“, to je prejšnji teden na posvetu dunajskih ljudskih visokih šol dejal med drugim univ. prof. dr. Peter Gstettner o posledicah morebitnega pristopa Avstrije h gospodarski skupnosti. Medkulturno učenje ne bo treba uvesti samo za otroke, temveč tudi za odrasle, ne samo za pripadnike narodnih skupnosti, temveč tudi za prebivalstvo večinskih narodov.

Na posvetu, na katerem so predavali strokovnjaki iz Avstrije in Zvezne republike Nemčije, so ugotovili, da bo treba obnovo izobraževanja pospešiti neglede na to, kako bo izpadla odločitev o pristopu.

Predpreiskave proti E. Frühbauerju

Celovško državno tožilstvo je v sredo zadolžilo gospodarsko policijo s predpreiskavami proti bivšemu namestniku deželnega glavarja Erwinu Frühbauerju. Sumijo ga „nezvestobe“.

„AG offenes Radio“ stellte Antrag auf Sendegenehmigung in Österreich

Der Verein „Arbeitsgemeinschaft offenes Radio“ hat vergangenen Mittwoch bei der Postbehörde einen Antrag auf Sendegenehmigung in Österreich eingebracht. Gleichzeitig wurde bei der Menschenrechtskonvention in Straßburg eine Beschwerde gegen die Republik Österreich eingereicht, um die Konventionswidrigkeit des staatlichen Rundfunkmonopols feststellen zu lassen.

Im Rahmen der aus diesem Anlaß von der Europäischen Föderation freier Radios (F.E.R.L.) abgehaltenen Pressekonferenz im Europa-

KOMENTAR

JOŽETA ROVŠKA

SUVERENOST IN DRŽAVNOST

Niti sprejemanje ustav v pribalskih državah Litvi, Letonski in Estonski, ki so si nasproti zvezni ustavi vzele več samostojnosti, ni v Sovjetski zvezi povzročilo toliko hude krvi, tolikšne politizacije kot dopolnila k ustavi SR Slovenije v nekaterih delih Jugoslavije. Ustavnost ali protiustavnost dopolnil slovenske ustave sta bili na dnevnem redu tako Predsedstva Jugoslavije, zvezne socialistične zveze, zbora republik in pokrajin, borčevskih organizacij, sprovcirali pa sta tudi žolčne in nevarne izjave nekaterih politikov na jugu države, ki so poskušali pritisniti na delegate slovenske skupščine celo z napovedmi izrednega stanja v Sloveniji. Zvezni centralni komite ZKJ je pred 27. septembrom zasedal kar vso noč, čeprav nima nikakršne pristojnosti odlo-

čati o ustavnosti tega ali onega akta. Debata je tekla na politični in ne strokovni ravni.

Za kaj gre? Pri dopolnilih slovenske ustave ne gre toliko za vprašanje skladnosti z zvezno ustavo kot za nekatera dopolnila, ki so navprek s tendenco nekaterih krogov v Jugoslaviji (predvsem v Srbiji) po unitaristični in centralistični ureditvi, s katero naj bi imeli po načelu številčnosti odločilno vlogo. Gre za vizijo teritorialne, kulturne, jezikovne in gospodarske samostojnosti Slovenije. Prav zadnja pa je trn v peti tistim krogom v državi, ki na široko govorijo o gospodarski reformi, o tržno usmerjenem gospodarstvu, zagovarjajo pa zvezni sklad za nerazvite, iz katerega bi proračunsko prejemali sredstva, v gospodarstvu pa se obnašali po starem.

Histerični očitki kritikov, da se Slovenija namerava izločiti iz federacije, so iz trte zviti. Ustavni amandmaji so usmerjeni v Jugoslavijo, v skupnost narodov in narodnosti, ki bodo, bolj ko bodo svobodni in samostojni, bolj ko jih bo povezovala kohezivna različenost, sposobni ustvarjalnega in enakopravnega dialoga.

Äther sollte unabhängigen Bürgervereinigungen weiterhin versperrt bleiben. Dies sei eine, in dieser Form für das demokratische Europa einmalige Mißachtung des im Artikel 10 der Europäischen Menschenrechtskonvention verankerten Rechts auf freie Meinungsäußerung. Überdies führe die Dominanz der Boulevardpresse über den privaten Rundfunk mit Sicherheit zu einer Qualitätsverminderung. Sollte das Parlament dieser ausgehandelten Regelung zustimmen, würde sich Österreich aus europäischer Sicht ins medienpolitische Abseits begeben, heißt es in einer Presseausendung der Europäischen Föderation Freier Radios.

Od 1. januarja podaljšane slovenske oddaje v ORF

Avstrijska radiotelevizija je ovrednotila slovenski radijski spored in ugodila številnim željam poslušalcev na Koroškem, ki so si želeli nedeljsko jutranjo oddajo. Od 1. oktobra dalje se bo slovenski radijski spored začel ob pol sedmih zjutraj z voščili – z jutranjimi melodijami, ki bodo, kot so si dolgo želeli koroški Slovenci, napravile nedeljo spet domačo, malo pred sedmo pa bo na vrsti duhovna misel.

„Dogodki in odmevi“ bo odslej naslov večerne nedeljske oddaje ob 18. 10. V njej bodo slovenski uredniki avstrijske radiotelevizije posredovali rezultate s športnih igrišč, poročali pa bodo tudi o dnevnih dogodkih in kulturnih težiščih. Zjutraj trideset, zvečer dvajset minut.

Od prvega januarja pa bo slovenski radijski spored obogaten tudi po dolžini. Odtlej bo na koroškem valu slišati enourno večerno oddajo vsako sredo od 21. do 22. ure.

Tudi nedeljski televizijski spored bo – kot smo že poročali – od 1. januarja dalje za deset minut daljši in bo trajal pol ure.

Slovenske radijske oddaje vsako sredo ter podaljšanje televizijske oddaje „Dober dan, Koroška“ za 10 minut je sicer pozitiven korak, toda le stopnja k uresničitvi zahtev, ki sta jih zvezni vladi že pred desetimi leti predložili obe osrednji organizaciji koroških Slovencev v takratnem operativnem koledarju.

Ljubljana, glavno mesto Socialistične republike Slovenije

Ustava sprejeta: Slovenija sama odloča o svoji usodi!

„Doslej smo branili, danes pa smo odločeni, da z ustavno-pravno normo povzdignemo pravico slovenskega naroda in ljudstva Slovenije, da po svojih legalnih in legitimnih predstavnikih odloča o svoji usodi. To pravico priznavamo tudi drugim. Toda nikomur ne dovolimo, da bi jo kratil nam.“

S temi besedami predsednika skupščine SR Slovenije Mirana Potrča se je v sredo zjutraj v slovenski skupščini v Ljubljani pričel zgodovinski dan za republiko in za prebivalstvo Slovenije, ko so vsi trije zbori na skupni seji sprejeli pomembna dopolnila k slovenski ustavi. Ti dajejo SR Sloveniji večjo suverenost ter položaj enakopravnega faktorja v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji na vseh področjih.

Nova slovenska ustava je bila sprejeta v težkih pogojih, saj se je pritisk najvišjih zveznih organov (zvezni zbor, centralni komite ZKJ) na Slovenijo in njeno vodstvo stopnjeval iz dneva v dan, od ure do ure, v primeru, da Slovenija ne popusti pod pritiskom iz ostalih republik razen Hrvaške in ne odloži sprejemanja „spornih“ dopolnil k ustavi, se je govorilo celo o posredovanju vojske.

Slovensko politično vodstvo, delegati vseh zborov skupščine, ter prebivalstvo ni klonilo! S sprejetjem nove ustave v sredo zvečer je „dokončno pretrgalo vezi z obdobjem, ko sta ideologija in politika dominirali nad človekom in gospodarstvom“, kot je to v svoji uvodni besedi na skupni seji vseh zborov de-

jal predsednik skupščine Miran Potrč.

Potrč pa je tudi jasno odgovoril na vse napade na Slovenijo, njeno politično vodstvo in tudi na prebivalstvo. Jasno je poudaril, da Slovenija z ustavnimi dopolnili le utrjuje, ne pa ruši koncept Jugoslavije kot svobodne, demokratične in enakopravne skupnosti narodov in narodnosti. „V njej vsak narod ali narodnost zaradi svojih interesov, ob lastnem zavestnem spoznanju na osnovi trajne, celovite in

neodtujljive pravice do samoodločbe, ki vključuje tudi pravico do odcepitve in združitve, gradi in utrjuje Socialistično federativno republiko Jugoslavijo, ki je podlaga za njihovo gospodarsko, politično, narodnostno, kulturno in vsakršno drugo svobodo ter razvoj, v skladu z njihovimi interesi, da v taki skupnosti te svoje neodtujljive pravice ohranjajo in razvijajo.“

Sprejetje nove slovenske ustave so delegati vseh treh zborov skupščine SR Slovenije sprejeli z spontanim aplavzom in s Prešernovo Zdravljico, novo uradno slovensko himno.

I.L.

Predsednik skupščine SR Slovenije Miran Potrč: „Z ustavnimi dopolnili le utrjujemo, ne pa rušimo koncept Jugoslavije.“

HEUTE
IM Die Seite
für unsere deutschsprachigen Leser/innen

SLOVENSKI
VESTNIK

Kärntner Minderheitenfrage vor dem Europarat

Dr. Vladimir Wakounig, Wissenschaftler der Universität Klagenfurt und Kärntner Slowene, informierte gestern Nachmittag die Vertreter der nichtstaatlichen Organisationen beim Europarat in Straßburg in einem ausführlichen Referat über die Lage der in Österreich lebenden ethnischen Minderheiten, wobei Dr. Wakounig insbesondere auf die Situation der Kärntner Slowenen und die jüngsten Entwicklungen in unserem Bundesland einging.

Dr. Wakounig informierte vorerst über die Arbeit der internationalen Arbeitsgruppe der österreichischen Rektorenkonferenz, die sich mit der bedrohlichen Situation der österreichischen Volksgruppen – Slowenen, Kroaten, Ungarn und Tschechen – befaßte und die zu dem Ergebnis kam, daß es „5 Minuten vor 12“ sei, was den weiteren Bestand der österreichischen Volksgruppen betrifft.

Zum inzwischen in die Praxis umgesetzten Trennungsmodell an den zweisprachigen Schulen in Südkärnten betonte Dr. Wakounig, daß auf Seite der österreichischen Wissenschaftler diese Segregationsbestrebungen auf massiven Widerstand gestoßen seien, weil sie jeglichem pädagogischen, sozialpsychologischen und ethnopolitischen Standpunkt abträglich sind.

Gerade in einer Zeit, in der man sich daran macht ein gemeinsames Europa aufzubauen, müsse es eine Selbstverständlichkeit sein, die Kultur des Zusammenlebens, die Mehrsprachigkeit und die Multikulturalität zu fördern. Wenn Österreich das Erbe der ethnischen Vielfalt ernst nähme, müsse es selbstverständlich sein, daß Bildungssysteme eingerichtet werden, wo die Menschen von Beginn weg in mehreren Sprachen, in mehreren Kulturen erzogen werden. Dann muß es aber auch eine Selbstverständlichkeit sein, daß nationalistische Modelle, die nachweislich zu Weltkatastrophen geführt haben, in Österreich keinen Platz haben dürfen,“ betonte der Referent.

Dr. Wakounig informierte die Versammlung, die sich in erster Linie Menschenrechtsfragen widmet, auch über die in den letzten Jahrzehnten erfolgte Dezimierung der Volksgruppen in Österreich, wobei er betonte, daß es sich hier um keinen natürlichen Assimilierungsprozeß handle, sondern diese Dezimierung durch bestimmte sozialstrukturelle Maßnahmen gesteuert und beschleunigt würde. Der Klagenfurter Wissenschaftler meinte daher, daß der Schlüssel für die Überlebenschancen der österreichischen Minderheiten einzig und allein in einem radikalen Umdenken der Volksgruppenpolitik seitens des Staates bzw. des Landes zu finden

sei. Er verwies dabei auf die von der österreichischen Rektorenkonferenz erarbeiteten und dringenden empfohlenen konkreten Maßnahmen (Volksgruppenförderung als Regionalförderung, Wiederherstellung der gemeinsamen zweisprachigen Schule, Zweisprachigkeit im gesamten öffentlichen Leben, Recht auf umfassendste Information in Volksgruppensprachen, Schutz der Minderheit in der jeweiligen Landesverfassung usw.).

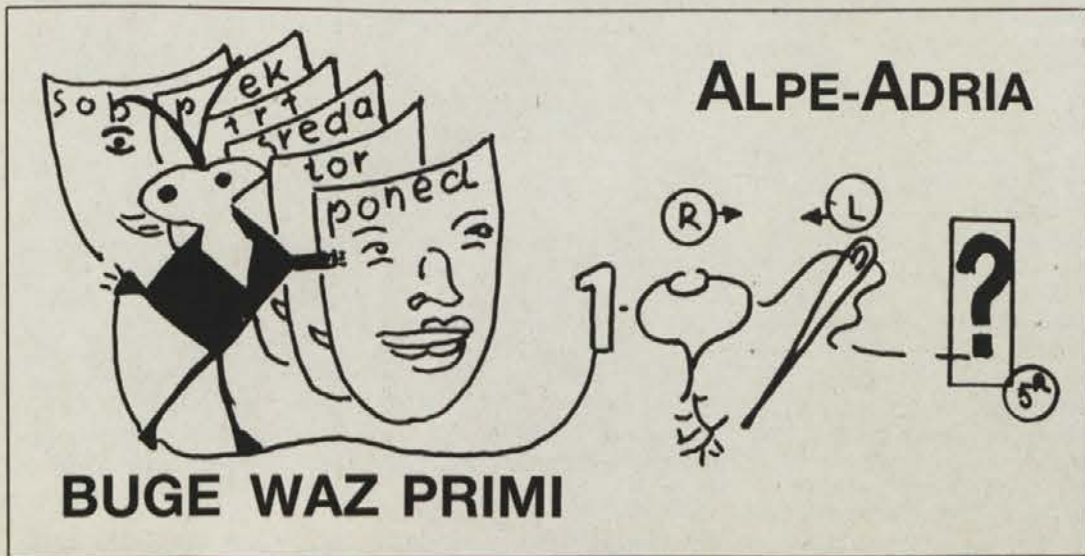
Dr. Wakounig betonte weiters, daß die Arbeitsgruppe der österreichischen Rektorenkonferenz ihre Arbeit als nicht abgeschlossen betrachtet und sich derzeit für die Realisierung einzelner Empfehlungen einsetze. In diesem Zusammenhang machte Dr. Wakounig die Versammlung auch mit den Reaktionen auf den Endbericht der Rektorenkonferenz seitens verschiedener Kärntner Landespolitiker, deutscher nationaler Organisationen sowie gewisser Medien bekannt.

„Den Höhepunkt der Attacken gegen die Universität Klagenfurt bildete die Androhung, den Ausbau der Universität in Frage zu stellen, sofern sich einzelne Wissenschaftler weiterhin für die Minderheit engagieren, sowie die staatspolizeiliche Observierung einzelner Lehrveranstaltungen von einigen Universitätskollegen,“ sagte der Wissenschaftler.

Zum Abschluß ersuchte Dr. Wakounig die Versammlung, die Entwicklung aufmerksam zu verfolgen, denn in Kärnten droht – heute mehr denn je – die Freiheit der Wissenschaft ausgehöhlt zu werden. Zu befürchten ist ferner, daß die Trennung in der Schule auch auf andere Lebensbereiche ausgedehnt wird.

Šinigoj am 25. Oktober in Kärnten

Der slowenische Regierungschef Dušan Šinigoj, dessen für 29. September geplanter Besuch in Kärnten kurzfristig verschoben wurde, wird am 25. Oktober dem Land Kärnten einen offiziellen Besuch abstatten. Šinigoj wird auch mit den Vertretern der beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen zusammentreffen.

Na prvem mestu obolenja srca

CELOVEC. – Tudi po najnovejših statistikah na Koroškem umre največ ljudi za obolenjem srca in srčnega obtoka. Ti predstavljajo delež 48%. Na drugem mestu s

25% je rak. Za poškodbami in zastrupitvami umrje po 8,5% ljudi. Delež umrlih za obolenji dihalnih organov znaša 5,2%, bolezni prebavnih organov pa so vzrok za smrt v 4,7%.

ZSZ podelila Janežičeva priznanja

CELOVEC. – Predsednik Zveze slovenskih zadrug Miha Antonitsch je na minulem občnem zboru v zahvalo za dobro sodelovanje podelil „Priznanja dr. Valentina Janežiča v srebru“ Jožetu Stritarju (Intermercator), Jožetu Demšarju (IPH), Pavlu Kodru (Elan), dolgoletnemu predsedniku Zadrugne zveze Slovenije inž. Leu Frelihu ter prokuristu Petru Majerju. V imenu odlikovancev se je zahvalil

inž. Frelih, ki je hkrati izrazil zadovoljstvo nad tem, da so zadrugne organizacije Slovenije in Slovencev na Tržaškem in Koroškem letos prvič skupaj uspešno nastopale na Radgonskem sejmu.

Okrajni dom starih odprt

BOROVlje. – Prejšnjo soboto so v Borovljah tudi uradno odprli dom starih za okraj Celovec-dežela. Starostniki že nekaj mesecev prebivajo v novem sodobnem poslopju, ki nadomešča bivši dom starih v Podljublju. V domu, ki ga upravlja Koroška zveza za socialno pomoč (Sozialhilfverband), je 55 enoposteljnih, 12 dvoposteljnih sob ter oddelek za nego 32 ljudi.

Čestitike

ČAHORČE. – Uši in Romanu Schellandru se je nedavno rodila hčerka Klara. Družini želimo ob tem veselim dogodku obilo zdravja in zadovoljstva.

Kmalu odstop župana Mikuscha

PLIBERK. – Dolgoletni župan občine Pliberk Franz Mikusch (SPÖ) se pripravlja na odstop. Njegov odhod je napovedan v prihodnjih tednih. 12. oktobra naj bi bila občinska seja, kjer naj bi Mikusch odstopil iz zdravstvenih razlogov. Po vsej verjetnosti bo na isti seji izvoljen novi župan, po koalicijskem dogovoru seveda spet s socialistične liste.

Pliberški župan Franz Mikusch (SPÖ)

Posojilnica-Bank Celovec / Kreditbank Klagenfurt nudi

službeno mesto

mladi, dinamični osebi, ki ima veselje do kontaktiranja z ljudmi. Nudimo možnosti za napredovanje in šolanje. Znanje obeh deželnih jezikov je nujno, znanje tujih jezikov zaželeno. Ponudbe z življenjepisom naslovite na Posojilnico-Bank Celovec / Kreditbank Klagenfurt, 9013 Klagenfurt/Celovec, Bahnhofstraße 1. Nastavitev je mogoča s 1. 1. 1990.

Zmagovita gledališka skupina Odra treh herojev iz Pirnič na letošnjem jugoslovanskem festivalu dramskih amaterjev v Trebinju.

Učna ura gledališča

Uspešnost Mladinskega festivala se je odražala tudi v visoki ravni kulturnih prireditev, zlasti gledaliških predstav, ki smo jih v času festivala lahko obiskali v Mladinskem domu SŠD v Celovcu. S predstavami so pričeli igralci iz Šmartna ob Paki (Gledališče pod kozolcem), nadaljevali igralci iz Pirnič pri Ljubljani, zaključili pa Sentjakobčani z Bevkovim Kaplanom Martinom Čedermacem. Kulturne prireditve so zaključili s sporedom znanih ansamblov. Tu pa objavljamo oceno igre „Drobtine smrti“ Darke Čehove, ki jo je napisal Joža Rovšek. Uredništvo

Predstavo Drobtine smrti sem preteklo nedeljo videl drugič. Prvič sem si jo ogledal v Pirničah že v lanskem letu. Take predstave si je treba ogledati večkrat!

Darka Čeh, avtorica tekstovne predloge, se je lotila zelo težke in občutljive problematike. Napisati psihosocialno dramo o mladostnikih z roba družbe, prikazati podzavestne vzgibe za njihove vedenjske vzorce in ob tem poiskati kar pravšnjo mero družbene krivde je zelo zahteven posel. Ptčki brez gnezda Frana Milčinskega ali Ingoličeva Mladost pred sodiščem so le redki biseri s tega področja v naši književnosti.

In malo je gledališč na Slovenskem, ki bi se drznila tako delo uprizoriti. Zakaj? Področje mladinske zavzgojenosti, njihove asocialnosti in pogosto celo neozaveščenosti, a vendar že kar brutalno agresivne naperjenosti proti okolju in družbi je trd oreh tako za mladinske psihologe, specialne pedagoge in kriminalisti-

ko. To je spolzko področje, na katerem tudi stroka večkrat odpove.

Prav zato je postavitve predstave na Oder treh herojev v Pirničah pravi podvig. Petru Militarovu je uspelo zbrati mlado ekipo predvsem igralcev, ki so se tudi

Prizor s predstave na MKF v Mladinskem domu SŠD

zaradi starostne bližine znale živeti v doživljajski svet mladih prestopnic, v njihov čustven svet in odigrati simptomatično reagiranje na dražljaje okolja ter prikazati vso abnormnost njihovega notranjega grupnega življenja. To pa s tako prepričljivostjo, brez banaliziranja, brez pregrehe nad mladinsko dušo in stroko, da bi bila predstava lahko praktična učna ura vsem pedagogom. Pa tudi gledališčnikom!

Predstava je čista v izpovedi, po dramaturgiji, zgradbi, lok je napet do absurda, vendar se ne zlomi, oder je vsak čas napolnjen, krik in šepet sta v pravem sozvočju, stativov ni, vsi igrajo vloge ali pa celo sebe v popolni identifikaciji z osebami in dogajanjem.

Vse to pa še scena, rekviziti, glasba in luč tvorijo pravo gledališče. V njegovem najplemenitejšem pomenu. Ni torej čudno, da je predstava na jugoslovanskem zveznem srečanju, kljub Slovincem tačas ne najbolj naklonjenemu vzdušju, pobrala kar 14 nagrad. Čestitam!

Iščemo absolventa (-ko) trgovske akademije ali trgovske šole z znanjem obeh deželnih jezikov. Ponudbe pošljite pod šifro „Podjuna“ na uredništvo Slovenskega vestnika.

TRIBUNA BRALCEV

Kmetom je treba vrniti denar

Te dni je večina strank v avstrijskem parlamentu sklenila ustanoviti preiskovalni odbor za mlečni škandal. Mislim, da ni čudno, če se je v skladu za mlekarstvo nabralo toliko denarja, saj so nas kmete v preteklih 30 letih pošteno odirali. Pri vsakem litru mleka, ki smo ga oddali mlekarji, smo plačali tudi razne „groše“ za ta ali drugi sklad.

Spominjam se, kako so uvedli „krizni groš“ (Krisengroschen) in pozneje še „reklamni groš“ (Werbegroschen). „Krizni groš“ (– kakih 40 gr. na liter!) so pred leti uvedli celo protustavno, se pravi proti veljavnemu tržnemu zakonu.

Proti „kriznemu grošu“ sva na občnem zboru Zgornjekoroške mlekarne (OKM) v Spittalu protestirala kmet Rössmann z Reke in jaz. Pri 8. točki dnevnega reda sem vstal in dejal, da je žalostno, če zastopniki kmetov beračijo za sklad za mlekarstvo in kmetje ne vedo, zakaj naj plačujejo te posebne prispevke. Tudi drugi kmetje so se oglasili. Nastal je takšen hrup in protest, da so morali to točko umakniti z dnevnega reda. Šele leto kasneje je OKM uspelo sprejeti tozadevni sklep. Na novem občnem zboru nihče ni protestiral, naju pa niso več povabili!

Direktor mlekarne Sodati je nato prišel k nama, da bi kot

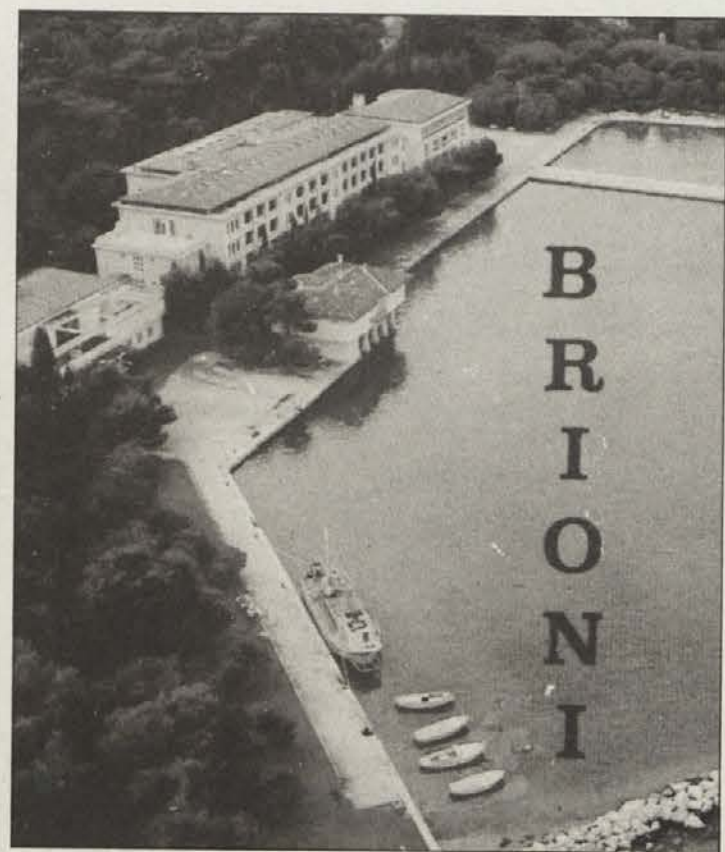
člana mlekarne vsaj po občnem zboru sprejela sklepe. S podpisom sva sprejela ostale točke, vendar sva zahtevala, naj v protokolu zapišejo, da nisva pripravljena prostovoljno plačevati teh „grošev“, ki se preko leta spremenijo v stotake in tisočake.

Dolga leta smo plačevali te prispevke. Upam, da nam bo sklad za mlekarstvo te denarje, ki nam jih je nepravilno odtegoval, spet vrnil! Premišljuje, da bi jih tožil. Mislim, da bi moralo biti več takih kmetov kot je Sabitzer, ki nastopijo za svojo stvar in ki jim ustavno sodišče potrdi, da prejmejo za mleko premalo.

Anton Gabriel, Leše

Arheološke izkopanine pričajo o zgodnji poselitvi Brionskih otokov

Od 6. do 8. oktobra za samo 1.380 šil.: S Slovenskim vestnikom na čudovite Brione

Cerkov sv. Marije

Brioni, to so skupina otokov, ki pomenijo lepoto in mir. Brioni, le tri kilometre severozahodno od Pulja, so polni naravnih in kulturnih znamenitosti, zaradi katerih so bili leta 1984 razglašeni za narodni park.

Brioni pa so tudi pojem izdatnega počitka, velike zabave in obilne ponudbe. Tam vsak najde svoje: prvi živalski vrt, drugi muzej, tretji pa razvedrilo ob športu.

Slovenski vestnik v sodelovanju s potovalno agencijo Cartrans prireja letošnji hit, torej izlet za svoje bralce in prijatelje, prav na te Brione. Vse to pa za neverjetno nizko ceno – samo 1.380 šilingov.

Poglejmo, kaj vse je vključeno v to ceno: pot tja in nazaj, prevoz na Brione z

ladjo, prenočišče v izvrstnem hotelu, 3 kosila, 1 večerja, 2 zajtrka, pa še gala večerja. K temu pa sodi seveda tudi atraktivna vožnja z veliko ladjo okrog Brionskih otokov. Udeleženci pa se bodo tudi odlično zabavali, saj bo poseben ansambel igral za ples in razpoloženje kar oba večera bivanja na Brionih.

Smo zbudili vaše zanimanje? Vse podrobnejše informacije prejmete v uredništvu SV (telefonska številka 0463/514300-30 do 34), seveda pa vas bomo o našem hitu obširneje seznanili v naslednjih številkah našega lista.

Torej, zaznamujte si v vaš koledar: od 6. do 8. oktobra gremo vsi s Slovenskim vestnikom na Brione!

V cerkvi sv. Germana lahko obiščete trajno razstavo kopij fresk ter glagolitskih dokumentov iz Istre.

Izlet na otoke Brione je tudi izlet v skoraj nedotaknjeno naravo.

Paulitschgasse 7
A-9020 Klagenfurt/Celovec

telefon: 0 42 22 - 51 26 80
51 28 25
56 6 49

telex: 042-2787 istit
teletex: 232-3422390 cartran

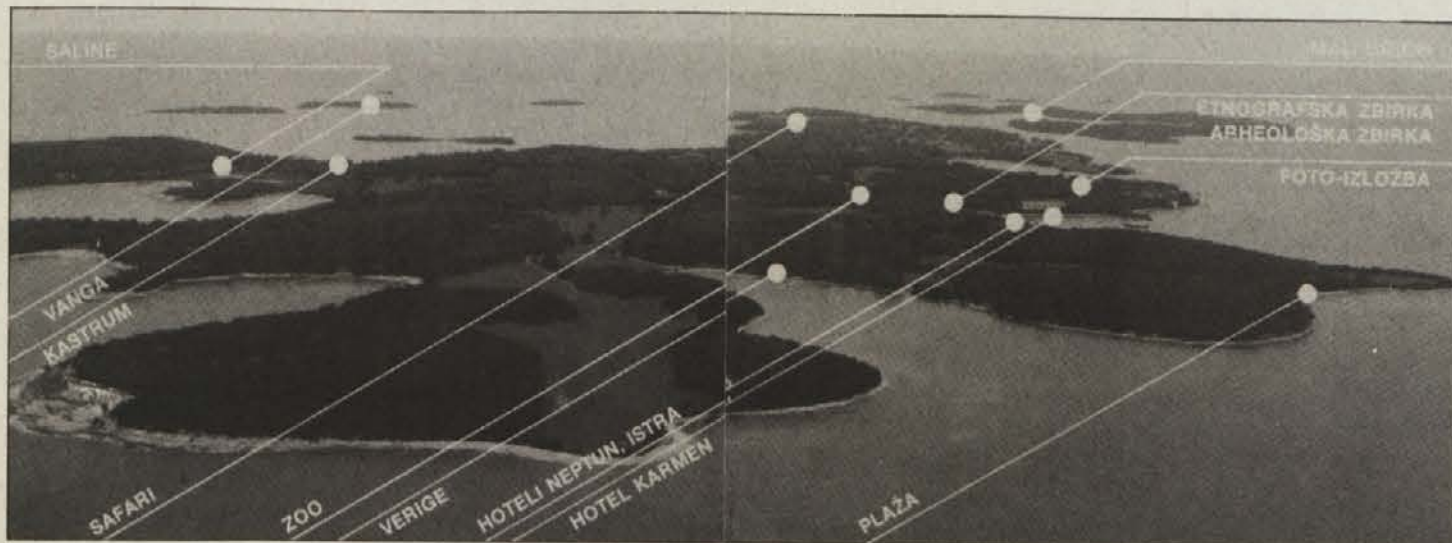
Bankverbindung / bančna zveza:
Zveza slovenskih združenj
Celovec / Klagenfurt
(BLZ 39100) Kto. 33456

CARTRANS

Reisebüro Gesellschaft m.b.H.

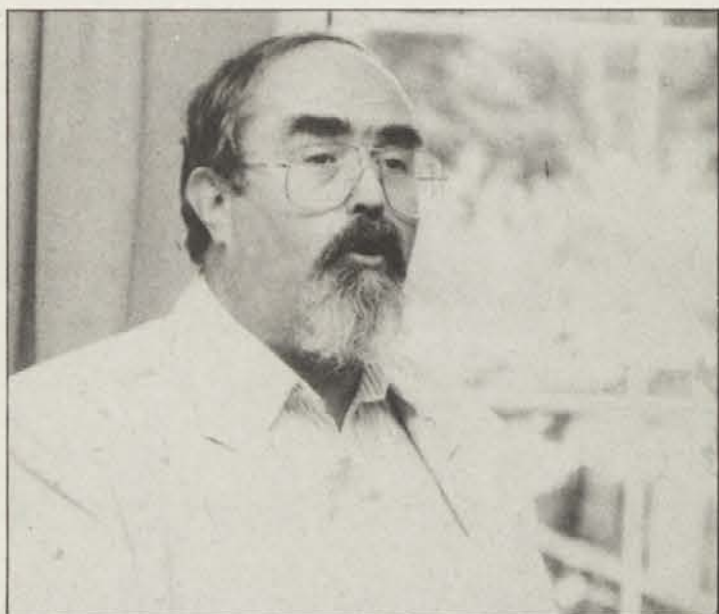
turistična agencija

Čudoviti svet Brionskih otokov, ki ga je težko opisati, zato ga je treba obiskati – s Slovenskim vestnikom!

**Prijave
so možne
še do
2. 10. 89!**

Pokličite Sloven-
ski vestnik (0 463)
51 43 00/40 ali na turi-
stično agencijo Cartrans
(0 463) 51 26 80.

Feliks J. Bister je prebral utemeljitev žirije za podelitev nagrad.

Vavtijeve in Močilnik dobitnika lit. nagrade SPZ

Na desetem srečanju pisateljev narodnih skupnosti na Obirskem, so bili razglašeni tudi dobitniki nagrade literarne razpisa Slovenske prosvetne zveze. Kot je znano, sta nagradi prejela Štefka Vavti in Kristijan Močilnik.

Utemeljitev žirije, ki jo je sporočil njen član Feliks J. Bister, v njej pa so bili še dr. Helga Mračnikar, mag. Marija Smolič in dr. Franci Zwitter, se glasi takole:

Slovenska prosvetna zveza je razpisala tri nagrade za slovensko prozno besedilo.

Žirija je prejela v oceno tri prozna besedila. Udeležba torej, kot je bilo pričakovati, ni bila masovna, toda bistvena je kvaliteta ne kvantiteta.

Po oceni tekstov je žirija sklenila, da 1. nagrade ne podeli, Slovensko prosvetno zvezo pa poziva, da naj za to predvidena sredstva vloži v sklad za čimprejšnji ponovni razpis.

Žirija ugotavlja, da je spodbujanje literarne ustvarjalnosti z nagradnimi natečaji zelo

na mestu, žal pa se je v zadnjih letih zanemarjalo.

Odločitev žirije:

Žirija predlaga, da se avtorici besedila „Zala“ Štefki Vavti podeli, kljub – sicer samo v zametkih opazni – tradicionalni narodoljubni šabloni, 2. nagrada Slovenske prosvetne zveze za slovensko prozno besedilo:

Družinska zgodba, ki jo avtorica oblikuje na podlagi doraščajoče rahločutne Zale, je zelo preprosta in hkrati zelo pretresljiva. Pristen jezik, doživljaj pripovedi ter svojevrstne metafore pritegnejo bralca in dajejo besedilu svojstven literarni pečat.

Žirija nadalje predlaga, da se avtorju besedila „Kastratnija“ Kristijanu Močilniku podeli 3. nagrada Slovenske prosvetne zveze. Avtor gradi svojo zgodbo nekje v bodočnosti v deželi Kastrantani na planetu „Sejnevakambeku“. S futurističnim prikazom kompjuteriziranega človeka podaja nek osnutek slovenskega science fiction, ki ga bo v dodelani jezikovni in stilistični obliki veselje brati.

Spodbuda za pisanje mladinske literature

Kot je znano, je bilo letošnje srečanje pisateljev narodnih skupnosti na Obirskem namenjeno obravnavi mladinske literature. Glavni referentki sta bili Saša Vegri iz Ljubljane iz Živa Gruden iz Benečije. Prva je podala primerjalno oceno poveljne koroške mladinske literature z razvojem le-te v Sloveniji, druga pa je govorila o literaturi za otroke in o preporodu manjšinskih skupnosti v Italiji.

Obe referentki sta v svojih prispevkih podali zelo jasno primerjavo oz. pomen mladinske literature za narodno skupnost. Saša Vegri nam je natočila čistega vina, ko je ugotovila, da je koroška mladinska literatura v srazmerju z visoko razvito v Sloveniji nastajala bolj iz potrebe po takih besedilih, ne pa zaradi umetniških ambicij. To potrjuje tudi dejstvo, da večina piscev prihaja iz vrst učiteljev. Dodala je, da je koroška mladinska književnost zanimiva tudi zaradi tega, ker dostikrat opisuje božične, velikonočne in druge običaje, o čemer v Sloveniji nihče ne piše. Kot zanimiv pojav je navedla dvojezično pisanje Hermana Germa,

ki s tem skuša nagovoriti otroke obeh jezikov. Ugotovila je prisotnost motivov iz narave, pogrešala pa zvrst literature, ki skuša razkrivati otrokov intimni svet, njegovo bujno fantazijo in končno menila, da literatura, znana kot črka „U“ – učiteljska, otroka ne nagovarja v zadosni meri.

Referat Saše Vegri je izzval živahno razpravo, ki pa je v bistvu potrdila njene ugotovitve, namreč da je sodobna slovenska mladinska literatura na zelo visoki ravni, medtem ko je naša koroška precej šibka. Zato je Saša Vegri pozvala koroške pisce, naj se bolj ukvarjajo s pisanjem mladinske literature, kar bo gotovo privedlo do boljše kvalitete. Vprašanja so obravnavala tudi dilemo o več jezičnih knjigah, kot jih je napisala Marica Kulnik. Tu je prevladalo mnenje, naj bi otroku ponudili knjigo, ki je napisana v njegovem materinskem jeziku. Poleg tega pa je bilo še poudarjeno, da je ob visoki kvaliteti mladinske literature v Sloveniji povsem zanemarjeno narečje, kar je spet pri narodnih skupnostih – kot je menila Živa Gruden – bolj razvito in za nekatere

edini odraz njihove jezikovne kulture.

Živa Gruden je nakazala, kako različni so pristopi narodnih skupnosti k ohranjanju njihovega jezika, da pa je cilj povsod enak, namreč njegov razvoj in ohranitev. Zato je velikega pomena, da pri mladini že v rani mladosti zbudimo ljubezen do materinega jezika. To pa je mogoče doseči s pisano besedo, ki tudi številčno majhni narodni skupnosti nudi možnost identitete. Tega pa se danes – tudi v Italiji – zaveda vedno več narodnih skupnosti, kar omogoča spodbuden razvoj k prebujanju malih ljudstev.

V nadaljnji razpravi so o položaju mladinske literature poročali Sunjog Sandor iz Prekmurja, Andi Novosel z Gradišanske in Jan Wornar iz Lužic. Razvoj je povsod različen, najbolj je mladinska književnost razvita med Lužičskimi Srbi, medtem ko pri ostalih tak razvoj ovira pomanjkanje piscev tovrstne književnosti. Vsi navzoči pa so si bili edini o velikem pomenu mladinske literature za vsak narod in vsako narodno skupnost.

Intart '89

Prejšnjo soboto so v Galerija dell Centro v Vidmu odprli likovno razstavo Intart '89. Na njej sodelujejo umetniki s Koroškega, iz Furlanije-Juljske krajine in Slovenije. Razstavo prirejajo vsaki dve leti izmenoma v Celovcu, Vidmu in Ljubljani. Koroško zastopajo tokrat Anton Kolig, Konrad Koller, Karl Brandstätter in Sonja Gasparin. Otvoritve se je udeležil tudi deželni referent za kulturo dr. Peter Ambrozy. Razstava je odprta do 7. oktobra.

Jan Wornar predstavlja mladinsko literaturo Lužičkih Srbov

Ivan Dolenc

Za dolar človečnosti

„Gospa Brown, županja in lastna edine veletgovina v mestu,“ jo je nekdo predstavil z drhtečim glasom.

Sobana je bila polna ljudi. Vsi so stali, držali kozarce s pijačo v rokah in jedli sendviče. Nekateri so se bežno pozdravili z nami. Neki sivolasi gospod nam je na pladnju prinesel srebrne kanadske dolarje in vsak si je vzel po enega. Potem smo sedli za mizo v kotu dvorane. Tam smo jedli in se osvežili z vinom. Otroka sta dobila mleko in pecivo.

Domačini okrog nas so se glasno pogovarjali o bližajo-

čih se mestnih volitvah. Eden izmed kandidatov za mestnega svetnika, imenoval se je Ferguson, je prišel med nas in nas povabil, naj volimo za njega. Imel je rdeče lase in se je venomer smehljaj. Videl sem, da ima tudi rdeča lica. V odgovor smo se mu smehljali tudi mi.

Z Madžarom, ki je bil družinski oče, sva se pomenljivo spogledala. Brez besed sva vstala in začela iskati priseljenskega uradnika, ki nas je pričakal na postaji. Ni ga bilo več med nami.

„Moje ime je Šandor Lisko,“ se mi je predstavil

moj sopotnik. „Mudi se mi k zaslužku, tisti dnevi čakanja v Winnipegu so bili strašni za mojo družino... Kako dolgo bomo še tukaj? Kmalu bo večer...“

„Ne vem, kaj naj si mislim. Uradnika ni tukaj. Morali bomo počakati.“

Vrnila sva se k svojim in spet sedla.

Mestni vodniki so postajali vse glasnejši in glasnejši.

Tako smo sedeli v kotu in gledali naokrog še kakšno debelo uro.

Uradnika še vedno ni bilo nazaj med nas.

Na silo smo spet jedli in pili, čeprav nismo imeli ne teka ne žeje.

Ko je spet minila ura, je bilo že štiri in zunaj se je že jelo mračiti, sem vstal in stopil po dvorani. Poiskal sem domačina, ki nas je bil obdaril z denarjem, in ga zapletel v pogovor. Prijazno je odgovarjal na moja vprašanja.

Zvedel sem, da ima mesto dvanajst tisoč prebivalcev,

največ upokojenih farmarjev in takih, ki živijo v mestu samo pozimi, na pomlad in poleti pa delajo drugje. Nekaj jih zaposli železnica, v dveh majhnih tovarnah električnih delov so povečini samo Indijanci in enako velja tudi še za tretjo tovarno, tovarno cementa. Našel mi je še dve restavraciji, pet ali šest bencinskih postaj z mehaničnimi delavnicami in številne trgovine z Viktorijine avenije.

„Pripeljali smo se sem, ker nam je bilo rečeno, da bomo tukaj dobili delo,“ sem naposled začel s tistim, kar nas je vse najbolj tiščalo.

„Dela tukaj do pomladi ne bo. Do maja meseca sneži skoraj vsak dan.“

„Kaj pa bomo dotlej?“ sem vprašal.

„Počakali boste in se spočili.“

„Na farme naj bi šli, zato smo se pripeljali sem.“

„Na farme? Ne verjamem. Tam pred prvo poletno

žetvijo nikogar ne potrebujejo.“

„A tako?“

„Kdo pa vam je govoril o farmah?“ se je začudil.

„V Winnipegu so nam dobili delo na farmah.“

„Čudno! Kaj takega še nisem bil slišal, pa sem tukaj rojen.“

Bilo mu je zelo neprijetno, verjetno zaradi tistih uradnikov v Winnipegu, ki so nas poslali sem.

Vrnil sem se med svoje sopotnike, spet sedel za mizo in molčal. Ko me je Šandor vprašal, ali sem zvedel kakšne dobre novice, sem samo odkimal z glavo. Njegova žena je tolažila otroka, ki sta postala hudo nestrpna. Deklica je nekajkrat glasno zajokala.

„Utrujena je, spati bi morala,“ je pojasnila njena mati.

(dalje prihodnjič)

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	TE DNI NA TELEVIZIJI
--	---------------	---------------	--------------	----------------------

PE 29. 9.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Denar in strast; 14.00 Ti si glasba; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Soko 511 3; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Derrick; 21.20 Dynasty – Denverjev klan; 22.05 Pogledi s strani; 22.15 Za ljubitelje filma; 22.45 Max Headroom; 23.30 Aktualno; 23.35 San Fernando; 1.25 Poročila.	15.20 Tedaj; 15.25 Iz parlamenta; 17.30 Teleski; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Diagnoza; 21.00 Knjiga meseca; 21.20 Znanost-specialno; 22.00 Čas v sliki; 22.50 Umetnostni komadi; 1.45 Poročila.	10.10 Mozaik; 16.30 Dnevnik; 16.50 Tednik; 17.40 Hiše na koncu spomina; 18.15 Spored za otroke: Prigishe priljubljenih pravljic: Zlatolaska; A. Lindgren: Pika Nogavička; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Svet nenavadnih sil Arthurja Clarkea; 21.10 Kriminalna zgodba; 22.15 Informativna oddaja za goste iz tujine; 22.25 V imenu ljudstva.	
SO 30. 9.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Ruščina; 11.00 Bilo jih je 13; 14.30 Mož z libelo; 16.00 Otroški Wurlitzer; 17.30 Dergassi Junior High – v 26 nadaljevanjih; 18.00 Mi; 18.30 Nogomet; 19.00 2x7 sedem dni spored na 2 kanalih; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Stavim, da...; 22.05 Morski psi in male ribe; 0.00 Aktualno; 0.05 Liebling.	14.00 Šport; 16.00 Iz parlamenta; 17.00 Draga družina; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Posredovalec; 22.05 Aktualno; 22.10 Šport; 22.50 Benny Hill; 0.05 Poročila; 0.10 T. Küppers bere iz del Tuholskega.	8.10 Prigishe priljubljenih pravljic: Zlatolaska; Govorica telesa: Nocoj, nocoj; Železniška postaja; Pravljica; 14.20 Druga godba '89; 14.40 Kraj bistrih voda; 16.30 Dnevnik; 16.50 Spored za otroke: Radovedni taček: Struna; 17.05 Evropsko prvenstvo v odbojki; 18.30 Na pragu 21. stoletja; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 23.15 Truplo kot dokaz.	
NE 1. 10.	9.05 Hiša zakladov Avstrija; 9.20 Avstrija I; 11.00 Ura tiska; 14.00 Latigo; 15.35 Prometna vzgoja; 17.00 X-Large; 18.30 Soko 511 3; 19.15 Loto žreb; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 UNICEF-gala; 21.55 Freischütz – opera; 0.20 Aktualno.	9.05 Kulturni obzornik; 9.30 Dan, ko so prišle ribe; 11.15 Koncert; 13.00 Dober dan, Koroška ; 13.15 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Kraj zločina; 21.50 Aktualno; 21.55 Ravno vas, očim; 23.55 Čikago 1930.	8.50 Otroška matineja: Živ, žav; A. Lindgren: Pika Nogavička; 10.10 Slovenska klavirska glasba; 10.40 Deld na črno; 13.00 J. I. Kraszewski: Saški blišč in pruska slava; 15.45 Priljubljeno tišino; 16.50 Muppetki in mojstri; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Ž. Žilnik – B. Andrič: Tako se je kalilo jeklo; 21.25 Zdravo.	
PO 2. 10.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Latigo; 14.25 Alf; 14.50 Waltonovi; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Soko 511 3; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Miami vice; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Ljubljen do smrti; 23.50 Zapadno od Santa Feja; 0.15 Aktualno.	16.55 Tedaj; 17.00 Evropske univerze v 9 nadaljevanjih; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Podeželski zdravnik; 21.15 Šiling – gospodarski magazin; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Teleskop – Kitajska; 23.25 Teleskop – Kitajska; Aktualno.	10.10 Utrip; Zrcalo tedna; 11.25 Dvojna preiskava; 16.30 Dnevnik; 17.20 Da ne bi bolelo: Kronični bronhitis; 18.20 Spored za otroke: Radovedni taček: Ura; 1000 idej za naravoslovce; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Zrtno ogresta: Leo in Brigita; 21.20 Osmi dan; 22.00 Dnevnik; 22.15 Slovenska klavirska glasba; 22.50 Videostrani.	
TO 3. 10.	9.05 Sinha Moca; 10.30 Dallas – kako se je vse začelo; 14.25 Alf; 14.50 Waltonovi; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Soko 511 3; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Klash – Aleksandrovi dediči v Hidukušu; 21.07 Dallas; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Setev nasilja; 23.35 Zapadno od Santa Feja; 0.00 Aktualno.	16.55 Tedaj; 17.30 Orientacija; 18.00 Sinha Moca; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Živalske zgodbe Heinza Reinckesa; 21.07 Zunanje politični report; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Kavarna Central; Film po želji; Poročila.	10.10 Šolska TV: Ko se korenin zavemo; Angleščina; 16.30 Dnevnik; 18.05 Spored za otroke: Govorica telesa: Ujeti; V. Festival otroške pesmi Krško '89; 19.00 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 S. de Beauvoir: Tuja kri; 20.55 Dinar; 21.45 Dnevnik; 22.00 Jazz na ekranu: Koncert Stephana Grappelija; 22.55 Videostrani.	

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Petek, 29. 9.

Sledovi sv. Ruperta na Koroškem (dr. A. Feinig)

Sobota, 30. 9.

Duhovni nagovor (msgr. Franc Mikuž) Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 1. 10.

Anton Janežič –

soustanovitelj Mohorjeve družbe

Ponedeljek, 2. 10.

Slavnostno odprtje dvojezične privatne ljudske šole Mohorjeve v Celovcu (reportaža)

Torek, 3. 10.

Partnerski magazin

Dober dan, Koroška

Spored za 1. 10. 1989, ob 13.00, TV A2

- Slovenci v pogovoru z deželnim glavarjem
- Srečanje pisateljev na Obirskem
- Otroci pripovedujejo
- Gledališki seminar v Fiesi
- Tolsta Košuta
- Video-klip

Kraj zločina: „Slepi strah“

Nedelja, 1. 10. TV A2, 20.15 – Ljubitelji kriminalnih zgodb bodo ob novi izdaji zgodbe „Kraj pri-zorišča“ spet doživeli napeto in razburljivo iskanje storilca zločina.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 29. 9. 20.00	nad menzo uni-verze, UNIKUM, Celovec	„SINN-LOS“ – MOTIONSTHEATRE Nastopa: ameriški pantomimik, klovn, igralec, hudomušnež Andy Geer, ki ponazarja zgodbe samo s svojimi prsti. Prireditve je posvečena zasedanju avstrijskih pedagogov za slušno prizadete otroke.	Unikum
Sobota 30. 9. 20.00	pri Pušniku, Šentkandolf pri Kotmarji vasi	VESELICA GORJANCEV – Za ples igrajo: Fantje iz Podjune. Srečolov.	SPD Gorjanci
Sobota 30. 9. 20.00	farna dvorana, Sele	Premiera igre „ZMAJ“ (Jevgenij Švarc in Marjan Belina) Igra: mladinska gledališka skupina KPD Planina v Selah. Režija: Franci Končan in Milka Olip, scena in kostumi: Saša Kump; glasba: Pavel Olip; luč in tehnika: Heli Juh.	
Nedelja 1. 10. 14.00	gostišče Wrolich, Loče (Ratenče)	REDNI OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSКИH IZSELJENCEV	
Nedelja 1. 10. 8.00	farna cerkev, Kostanje	KOMORNI ZBOR IZ DOMŽAL poje pri maši. Pred mašo pritrkovanje zvonov, po maši družabno srečanje v Drabosnjakovem kulturnem domu.	
Ponedeljek 9. 10. 20.00	hala 7 bivše KESTAG, Borovlje	BUGE WAZ PRIMI GRALVA VENUS – ona lepa igra (glej tudi na 8. strani) Nadaljnje predstave: 10., 13., 14., 15. oktobra	
Četrtek 12. 10. 19.30	Katoliški dom prosvete, Tinje	VPRAŠANJE AVSTRIJSKE IDENTITETE PO OBEH SVETOVNIH VOJNAH, nem., vodi: univ. prof. dr. Norbert Schausberger.	Sodalitas

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 27. 9. 1989			
		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	12,95	13,55
za 1 angleški funt	£	20,80	22,00
za 100 franc. frankov	f	203,00	213,00
za 100 ital. lir	Lit	0,95	1,00
za 100 dinarjev	DIN	0,02	0,05
za 100 švic. frankov	sfr	800,50	820,50
za 100 holand. guldov	Hfl	615,00	631,00
za 100 nemških mark	DM	695,00	712,00
Posreduje: Posojilnica-Bank Zveza-Bank, Celovec			
RAZSTAVE			
Celovec – Galerija Mohorjeva (do 20. 10.) – Karmen Goričar (Ljubljana), Razstava 16 slik (v gvašu oz. kombinaciji gvaša in grafike). – Kulturna taberna Pri Joklnu (do 20. 10.). – Razstava slik slušno prizadetih otrok.			
Tinje – Galerija Tinje (9. 9. do 8. 10.) – Matej Metlikovič, oljnate slike in risbe.			

Lotto: Štirje igralci (med njimi ena Korošica) so s šestico prejeli 6,2 milij. šil.; 2 petici z dodatno štev. 2,3 milij. šil.; petica 14.780; štirice 389 šil.; trojke 29 šil. Edini joker pa je vreden 2,8 milij. šil.
Toto: Brez dvanaestice, 20 enajstic po 66.026 šil.; 306 desetec po 4.315 šil.

SLOVENSKI VESTNIK

2x tedensko

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, telex 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 200.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 10.000.000 dinarjev.

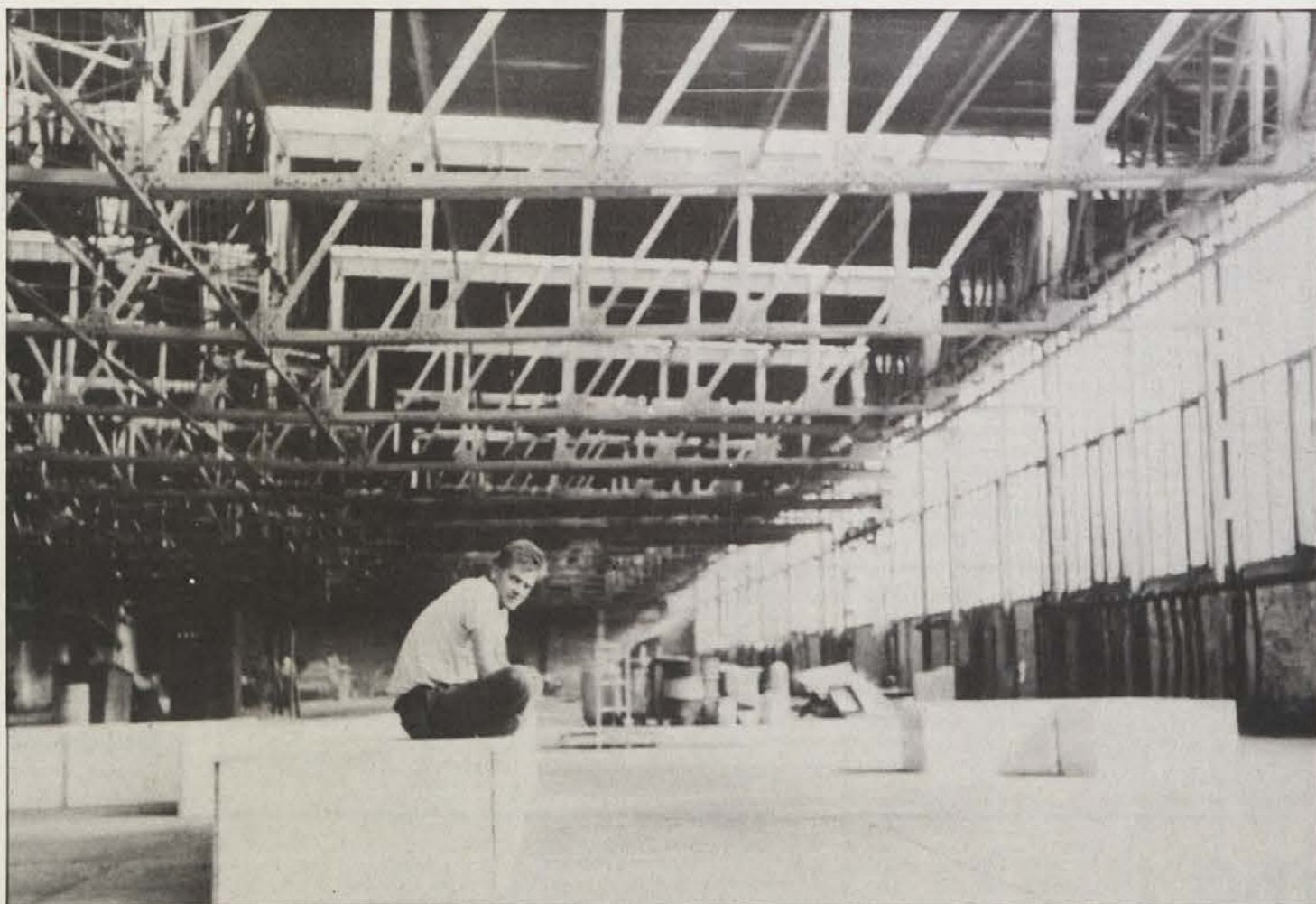
od
vse povsod

Luknja v ozonskem plašču se veča

Luknja v ozonskem zaščitnem ovoju nad Antarktiko se je razširila bolj kot so pričakovali strokovnjaki. Najnovejše meritve, ki jih je opravila novozelandska meteorološka služba, so pokazale, da je luknja veliko večja kot je bila lani in da utegne biti celo večja kot tista, ki se je nad Antarktiko odprla pred dvema letoma. Ozonski plašč deluje kot filter, ki varuje življenje na Zemlji pred škodljivim sončnim sevanjem. Strokovnjaki pripisujejo razkrajanje ozonske plasti onesnaženju zraka. Opozarjajo tudi, da se utegne zaradi tega na Zemlji močno povečati število ljudi obolenih za kožnim rakom.

Avtomobili na električni pogon prodirajo

Vsaj v načrtih prometnih strokovnjakov že močno prodirajo avtomobili na električni pogon. Evropska skupnost jih bo do konca stoletja vključila v promet nekaj milijonov, tako je vsaj na seminarju strokovnjakov za električni transport v Brüggeju izjavil komisar Evropske skupnosti za promet Karel Van Miert. Poskusna vozila na električni pogon pa vozijo že po ulicah nekaterih mest v Franciji, Belgiji, Veliki Britaniji, Italiji in Zvezni republiki Nemčiji. Tudi na Koroškem je v uporabi domač prototip takšnega vozila.

Na večer pred (<- vnesi ustrezeni datum, recimo 12. marec 1938) so prosvetaši lepili lepake v obrambo ogroženi domovini. Dan navrh so novi gospodarji zasedli pozicije in (<- vnesi ustrežno besedo za odstranjevanje, recimo: spravili s poti) tisoče državljanov, ki jih niso dovolj spodobno pozdravili. Nekaj dni po tem je domače vodstvo pozdravilo nove gospodarje (spodobno), in kmalu nato, namreč..... (<- vnesi ustrezen datum, recimo: aprila 1938) so skorajda vsi domačini glasovali zanje. Ni dolgo trajalo, pa so se jim gospodarji za to na svoj način oddolžili.

Buge waz primi gralva Venus

ENA LEPA IGRA

neue kärntner kunst

o neukrotljivi ljubezni do ajdovih žgancev; o Davorinu; o železni disciplini; o kuharskem tečaju; o neuspelem, ker nezaželenem poskusu prilagajanja; o pridnih Slovencih; o starešinah; o pozdravljanju; o lipi; o vojvodskem prestolu; o dogovoru med gentlemani; o krogih in središčih; o packah.

Ena lepa igra z besedami, brez besed, z glasbo in s plesom.

O pretekli sedanosti. O sedanji preteklosti.

Premiera: 9. oktobra 1989
Borovlje / hala 7 bivše KESTAG / ob 20. uri

Zrezal: Štefan Jordanovski. Zlepil: Peter Zidar. Glasba: Heino Fischer. Koreografija: Janez Mejač. Kostumi: Polona Kus. Scena: Tomo Weiss. Luč: Matej Rovšek, Hanzi Polcer. Oživili: Hanzi Dragašnik, Friedl Furjan, Zdravko Haderlap, Kristijan Hribenik, Darja Kapus, Valentin Kernjak, Toni Kernjak, Maja Kölih, Branko Kolter, Kati Kropivnik, Petra Militarov, Martin Ogris, Simona Rovšek, Niko Sturm, Manfred Tolmajer, Sonja Vavti, Aleksander Verdel, Katja Weiss, Nužej Wieser.

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

SAK v Pliberk po točko!

„Nedeljska tekma proti Pliberku bo sicer težka tekma, toda moje moštvo bo igralo kot v drugih tekmah na tujem. Po lanskoletnih slabih izkušnjah v Pliberku – ukradli so nam dve točki – pa se ne bomo dali sprovcirati. Igrali

bomo fair, toda trdo. Naš cilj je, da iz Pliberka odnesemo točko.“ To je včeraj dejal trener Slovenskega atletskega kluba Lojze Jagodič v intervjuju za Slovenski vestnik.

Moštvo SAK v Pliberku ne bo moglo nastopiti z naj-

močnejšim sestavom, ker se je Gallo, ki je v zadnjih tekmah igral v odlični formi, pri treningu hudo poškodoval. Nategnil si je mišico na desni nogi, tako da po vsej verjetnosti mesec dni ne bo mogel

igrati.

Trener Pliberčanov dr. Ivan Ramšak računa seveda z zmago. „Neodločen rezultat proti WAC je dvignil samozavest igralcev, nenazadnje pa igramo na domačem igrišču“, je dejal trener optimistično.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

ureja
Silvo Kovač

Šahovska naloga št.: 62

CHRISTIANSEN – SHIRAZI/
New York 1989

Kako je beli v poziciji na diagramu izkoristil izpostavljen položaj črnega kralja in iniciativno spremenil v materialno prednost? Pri reševanju vam bosta v pomoč izredno dobro postavljena bela lovca na dolgih diagonalah.

Alojz Jagodič (SAK)

Dr. Ivan Ramšak (Pliberk)

ŠPORTNI TERMINI

NOGOMET

Sobota, 30. 9. 1989: Mölltal – Wietersdorf (15.45), Breže – Borovlje (15.30), Lienz – Irtschen (15.30), Trg – WAC (15.45), Vetrinj – Žitara vas (15.45), Brnca – Radenthein (15.30).
Nedelja, 1. 10. 1989: VSV/Belljak – Sentvid (15.30), A. Wolfberg – Klopink (15.00), Pliberk – SAK (15.30), Dobrla vas – Frantschach (15.30), Bilčovs – ASK (15.30), Matrei – Rožek (15.00), Šentjakob – Baldramsdorf (15.30).

ŠAH

Sobota, 30. 9.: Volksheim Landskron, tekma za koroški šahovski pokal: ASKÖ Landskron – SSZ Carimpex/Cartrans (15.00).